

Spreng 'De Schoolbeek'
In Willemsoos

Foto uit Beeldbank Vereniging Ugchelens Belang.

Bossen, beken en sprengen

In de bossen in en rondom Ugchelen zijn veel beken en sprengen te bewonderen zoals de Geurtsspreng. Ook zijn vele 'Duikers' bewaard gebleven die we in Ugchelen kunnen vinden.

Sprengenbeken zijn verrassend genoeg geen 'natuurlijke' beken, maar door mensen aangelegd. Een sprengenbeek is gegraven om continu water, maar vooral ook waterkracht te leveren. De sprengkop is de bron van de sprengenbeek. Het water dat daar uit de bron sijpelt noemen we kwel. Vanaf de bron stroomt de sprengenbeek naar beneden. De oevers van een sprengenbeek zijn vaak versterkt door de wortels van bomen die speciaal op de walkant geplant zijn of door beschoeiing, zodat de beek in de watergoot blijft stromen.

De Romeinen gebruikten het stromend water al om een waterrad aan te drijven. De eerste sprengenbeken op de Veluwe zijn in de 11e eeuw gegraven voor olie- of graanmolens, maar het merendeel is aangelegd in de 16e en 17e eeuw toen de Veluwe papierindustrie belangrijk begon te worden. Rond 1740 zijn er op de Veluwe ongeveer 150 papiermolens; enkele met meerdere raderen. Toen rond 1900 veel papiermolens verdwenen vanwege de opkomst van de stoommachine, werden ze vaak omgebouwd tot wasserij. Die maakten dankbaar gebruik van het schone Veluwe water. Sprengen zijn karakteristiek voor het landschap van de Veluwe met zijn hoogteverschillen.